

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ ТА ПРОЗОРОСТІ
В АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ
ДІЯЛЬНОСТІ МИТНИХ БРОКЕРІВ**

Денис Ігорович ГЛАДКИЙ,

*аспірант відділу аспірантури
(ад'юнктури) і докторантури
Харківського національного
університету внутрішніх справ
<https://orcid.org/0009-0001-9453-5369>*

Забезпечення законності та прозорості в діяльності митних брокерів є однією з ключових умов ефективного функціонування системи митного адміністрування. У сучасних умовах глобалізації, розвитку міжнародної торгівлі та постійного вдосконалення національних митних процедур зростає необхідність у врегулюванні діяльності митних брокерів. Оскільки митні брокери є посередниками між бізнесом і державними органами, їх робота потребує особливої уваги з боку законодавців для усунення корупційних ризиків, забезпечення прозорості й захисту інтересів усіх учасників митного процесу.

Митні брокери відіграють важливу роль у процесі митного оформлення товарів, виступаючи посередниками між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та митними органами. Правовий статус митного брокера визначається національним законодавством, яке регулює їх діяльність, встановлює вимоги до кваліфікації, ліцензування, порядок надання послуг та відповідальність за порушення митних правил. Як правило, митний брокер є фізичною або юридичною особою, що має право надавати послуги декларування вантажів на підставі відповідної ліцензії, отриманої у встановленому порядку. Законодавча база, що регулює діяльність митних брокерів, спрямована на забезпечення законності їх функціонування, а також захист інтересів держави та учасників зовнішньоекономічної діяльності.

Система адміністративно-правового регулювання діяльності митних брокерів базується на принципах законності, прозорості, доступності та ефективного контролю. Одним із ключових аспектів регулювання є процедура ліцензування, яка передбачає встановлення чітких вимог до кандидатів, що бажають здійснювати діяльність митного брокера. Така регламентація включає перевірку кваліфікації, ділової репутації та відповідності встановленим критеріям. Порядок ліцензування спрямований на забезпечення надійності суб'єктів, які беруть участь у митному оформленні, та зменшення ризиків незаконної діяльності. Для досягнення прозорості та відкритості у діяльності митних брокерів важливим є створення електронних реєстрів, що містять інформацію про суб'єктів, які мають право на надання митно-брокерських послуг. Такі

реєстри дозволяють зацікавленим особам перевіряти правовий статус брокерів, що сприяє підвищенню рівня довіри між бізнесом та митними органами. Додатково, впровадження електронного документообігу є важливим кроком у мінімізації бюрократичних процедур та оптимізації процесів декларування. Сучасні технології дозволяють забезпечити прозорість операцій, оперативність обміну даними та ефективний контроль за діяльністю митних брокерів у реальному часі. Контроль за діяльністю митних брокерів є необхідним елементом забезпечення законності та прозорості їх функціонування. Такий контроль здійснюється уповноваженими державними органами, що мають право перевіряти документи, діяльність та дотримання законодавства митними брокерами. Важливо, щоб контрольні заходи здійснювались у прозорій та неупередженій формі, що унеможливає корупційні прояви та зловживання повноваженнями. Одночасно необхідно забезпечити дієві механізми відповідальності митних брокерів за порушення встановлених норм. Запровадження електронних систем моніторингу та автоматизованого контролю дозволяє забезпечити дотримання законодавчих вимог у діяльності митних брокерів, мінімізувати ризики маніпуляцій та підвищити прозорість процесів. Важливу роль у цьому відіграє автоматизація процедур декларування та застосування сучасних технологічних рішень, що сприяють об'єктивності та ефективності контролю з боку державних органів.

На наше переконання, адміністративно-правове регулювання діяльності митних брокерів є багатограним процесом, що поєднує нормативно-правову регламентацію, ліцензування, впровадження інноваційних технологій та контрольні механізми. Законність і прозорість діяльності митних брокерів досягається шляхом удосконалення адміністративно-правової бази, оптимізації процедур оформлення, а також створення умов для ефективного державного моніторингу та контролю. Це дозволяє забезпечити високий рівень надійності та довіри до митної системи як з боку бізнесу, так і державних інституцій.

Наявність корупційних ризиків та недостатня прозорість процедур у діяльності митних брокерів є однією з ключових проблем адміністративно-правового регулювання. Закритість механізмів ліцензування, відсутність належного контролю та недостатня ефективність нагляду за діяльністю митних брокерів призводять до потенційних зловживань як з боку посадових осіб митних органів, так і з боку брокерів. Непрозорі процеси ускладнюють забезпечення законності та створюють передумови для використання корупційних схем у митному оформленні товарів, що негативно впливає на розвиток зовнішньоекономічної діяльності та підриває довіру до державних інституцій. Для мінімізації цих ризиків важливо вдосконалити процедуру ліцензування митних брокерів, забезпечивши її відкритість та доступність для громадськості.

Впровадження антикорупційних механізмів на всіх етапах ліцензування дозволить створити чіткі критерії для отримання дозволів на провадження митно-брокерської діяльності. Запровадження незалежного аудиту та регулярного державного моніторингу діяльності брокерів сприятиме забезпеченню ефективного контролю та виявленню можливих зловживань. Важливим кроком є посилення законодавчих норм, що регулюють відповідальність митних брокерів за порушення митного законодавства. Удосконалення правової бази передбачає встановлення жорсткіших санкцій за недотримання процедур та створення прозорих умов для вирішення спірних ситуацій. Серед дієвих інструментів забезпечення прозорості та підвищення рівня законності у діяльності митних брокерів особливо значну роль відіграє впровадження цифрових технологій. Цифровізація процедур митного оформлення дозволяє мінімізувати вплив людського фактора, що є одним із ключових джерел корупційних ризиків. Використання електронного документообігу забезпечує автоматизацію процесів, пришвидшує митні операції та знижує ймовірність зловживань під час надання брокерських послуг. Сучасні технологічні рішення, такі як блокчейн, сприяють підвищенню рівня прозорості операцій завдяки можливості фіксації всіх етапів митного оформлення у незмінному цифровому реєстрі. Це дозволяє забезпечити надійний облік та унеможливити маніпуляції з інформацією. Створення єдиної інформаційної платформи для митного оформлення забезпечить централізований доступ до даних усіх учасників митного процесу. Така платформа дозволить митним органам, митним брокерам, бізнесу та контролюючим органам взаємодіяти у єдиному цифровому середовищі, що значно підвищить прозорість та ефективність процедур.

Ми вважаємо, що вдосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності митних брокерів має бути орієнтоване на забезпечення прозорості, цифровізацію процедур та впровадження антикорупційних механізмів. Лише комплексний підхід до реформування законодавства та використання сучасних технологій дозволить створити ефективну систему регулювання, що відповідає вимогам сучасної митної справи та міжнародним стандартам.

Отже, забезпечення законності та прозорості у діяльності митних брокерів є важливим завданням адміністративно-правового регулювання у контексті розвитку сучасної митної системи. Впровадження чітких правових механізмів, посилення контролю за діяльністю митних брокерів та використання цифрових технологій є ключовими заходами для усунення корупційних ризиків і підвищення ефективності митного адміністрування. Подальші наукові дослідження у цій сфері повинні зосереджуватися на розробці нових підходів до ліцензування, моніторингу та забезпечення відкритості діяльності митних брокерів, що сприятиме підвищенню ефективності митної системи загалом.